

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ОЛІМПІЙСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ ІВАНА ПІДДУБНОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ УКРАЇНИ»

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішенням Науково-методичної ради
Від 30 серпня 2023 року
протокол №1

Голова Науково-методичної ради

А.І. Димуцька

30 серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВД. ВК 3 БІОМЕХАНІКА

Освітній професійний рівень: **(фаховий молодший бакалавр)**

Галузь знань: **01 «Освіта/Педагогіка»**

Спеціальність: **017 «Фізична культура і спорт»**

Розробник: **АСОСОК ДМИТРО ВОЛОДИМИРОВИЧ,**
спеціаліст, викладач коледжу

Робочу програму схвалено на засіданні
ЦК циклу ДИСЦИПЛІН, ЩО
ФОРМУЮТЬ СПЕЦІАЛЬНІ
КОМПЕТЕНТНОСТІ
від 29 серпня 2023 року
протокол №1
Голова циклової комісії

А.О. Димуцький

Київ

І. ОПИС ПРЕДМЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, рівень вищої освіти, ступінь вищої освіти, спеціальність	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 01 «Освіта/Педагогіка» <i>(цифра і назва галузі знань)</i>	Нормативна
Змістових модулів - 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «Фаховий молодший бакалавр»	Рік підготовки
		2
Семестр		
4		
Загальна кількість годин –120	Спеціальність: 17 «Фізична культура і спорт»	Лекції:
		14 годин
Семінарські заняття:		
50 годин		
Самостійна робота:		
56 годин		
Вид контролю:		
залік: 4 семестр		
Тижневих годин для денної форми навчання –4		

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Біомеханіка» є нормативним документом, який розроблено на освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Програму розроблено з урахуванням рекомендацій МОН України (лист № 1/9-736 від 06.12.2007 р.) «Про Перелік напрямів (спеціальностей) та їх поєднання з додатковими спеціальностями і спеціалізаціями для підготовки педагогічних працівників за освітньо-кваліфікаційними рівнями бакалавра, спеціаліста, магістра».

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни

«Біомеханіка», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

«Біомеханіка» є складовою частиною дисциплін циклу професійної та практичної підготовки нормативного блоку. Її вивчення передбачає розв'язання низки завдань фундаментальної професійної підготовки фахівців вищої кваліфікації, зокрема: на основі здобутих сучасних відомостей з професійних та практичних дисциплін, сформувані теоретичний обсяг знань, практичних методів та навичок.

II. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1 Мета курсу:

на основі вивчення дисципліни сформувані теоретичні знання, практичні уміння у системі фундаментальних знань, які визначають рівень професійної діяльності в галузі фізичного виховання і спорту, вимагають високої професійної підготовленості фахівців у питаннях біомеханіки. А також засвоєння основних знань біомеханічного аналізу.

2.2 Завдання курсу:

- надання студентам умінь та навичок, визначених освітньо-кваліфікаційною характеристикою фахівця з фізичної культури та спорту;
- сформувані професійний світогляд студентів;
- сформувані цілісну систему знань з біомеханіки;
- ознайомити студентів з біомеханічними основами техніки фізичних вправ;
- ознайомити зі складністю рухових актів людини, що залежить від сукупності факторів і безперервно змінюватись в процесі навчання і тренування;
- забезпечити оволодіння професійно-педагогічними навичками в обґрунтуванні спортивної техніки змагальних і допоміжних вправ як під час практичних занять, так і в наукових дослідженнях.

2.3 Перелік компетентностей випускника відповідно до Стандарту вищої освіти

Таблиця 1

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів наук з фізичного виховання і спорту, та характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
-----------------------------------	---

Загальні компетентності	ЗК1. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями. ЗК5. Здатність планувати та управляти часом. ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК7. Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини. СК8. Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини. СК14. Здатність до безперервного професійного розвитку.

2.4. Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК та визначених Стандартом компетентностей у формі «Матриці компетентностей»:

Таблиця 2

№ п/п	Класифікація компетентностей за НРК	Знанн я	Умінн я	Комунікац ія	Автономія та відповідальніс ть
1	2	3	4	5	6
I Загальні компетентності					
1	Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.	+			+
2	Здатність планувати та управляти часом.		+		+
3	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.		+	+	+
4	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.		+		+
II Спеціальні (фахові) компетентності					
5	Здатність застосовувати знання про будову та функціонування організму людини.		+		+
6	Здатність проводити біомеханічний аналіз рухових дій людини.		+		+
7	Здатність до безперервного професійного розвитку.	+	+		+

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:
знати:

- мету та завдання дисципліни; загальні задачі вивчення руху; приватні задачі біомеханіки спорту;
- поняття про форми рухів; механічні рухи в живих системах; особливості механічного руху людини;

- зміст; теорію та метод біомеханіки спорту;
- передумови розвитку біомеханіки; напрямки розвитку біомеханіки людини; сучасний етап розвитку біомеханіки спорту; зв'язок біомеханіки з другими науками;
- біомеханічні властивості рухового апарату людини;
- кінематичні пари та ланцюги;
- механічні властивості кісток і суглобів; рухи в суглобах;
- механічні властивості м'язів; режими скорочення та різновиди роботи м'язів; пружні властивості м'язів та сухожиль;
- часові характеристики; момент часу; тривалість руху; темп та ритм рухів; просторово-часові характеристики; швидкість та прискорення точки і тіла;
- динамічні характеристики тіла людини та її рухів;
- тілобудову і різновиди моторика людини;

вміти:

- практично визначати біомеханічні характеристики просторового положення тіла спортсмена при виконанні фізичних вправ (кінематичні, динамічні, енергетичні);
- аналізувати техніку виконання фізичної вправи за біомеханічними характеристиками;
- визначати загальний центр тяжіння тіла людини аналітичним та графічним методом.

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів	Кількість годин			
	Усього	Лекц.	Семін.	С.р.
Змістовий модуль 1.				
<i>Тема 1.</i> Біомеханіка рухового апарату людини та основи біомеханічного аналізу рухів людини при виконанні фізичних вправ (за кінематичними характеристиками).	58	6	24	28
<i>Разом</i>				
Змістовий модуль 2.				
<i>Тема 1.</i> Основи біомеханічного аналізу рухів людини при виконанні фізичних вправ (за динамічними характеристиками) та особливості вдосконалення техніки різних видів рухових дій з урахуванням моторики людини.	62	8	26	28
<i>Усього годин</i>	120	14	50	56

III. ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
Предмет та зміст теорії та методики обраного виду спорту		
1	Вступ до курсу «Основи біомеханіки і біомеханічного аналізу». Біомеханіка рухового апарату людини	2
2	Руховий апарат людини	2
3	Основи біомеханічного контролю	2
Модуль 2		
Основи сучасної системи підготовки спортсменів		
4	Біомеханічні основи рухових якостей	2
5	Диференціальна біомеханіка	2
6	Часові характеристики. Момент часу. Тривалість руху. Темп та ритм рухів.	2
7	Просторові характеристики. Відстань, шлях, траєкторії та кутові переміщення.	2
<i>Усього годин</i>		14

IV. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біомеханіка як наука та навчальна дисципліна.	2
2	Об'єкт, предмет та методи вивчення біомеханіки.	2
3	Завдання біомеханіки як науки і навчальної дисципліни.	2
4	Основні історичні етапи розвитку біомеханіки.	2
5	Основи програмованого навчання та педагогічної кінезіології	2
6	Поняття про біомеханічні характеристики.	2
7	Кінематичні біомеханічні характеристики рухів людини.	2
8	Просторові біомеханічні характеристики.	2

9	Просторово-часові біомеханічні характеристики.	2
10	Часові кінематичні характеристики.	2
11	Динамічні біомеханічні характеристики.	2
12	Інерційні характеристики.	2
13	Морфофункціональні особливості скелетних м'язів (будова м'язів).	2
14	Фізіологічна характеристика рухових одиниць м'язів. (будова м'язового волокна)	2
15	Поняття про робочу гіпертрофію м'язів. (Види гіпертрофій)	2
16	Форми і типи м'язових скорочень.	2
17	Режими скорочення м'язових волокон.	2
18	Поняття про поставу в біомеханіці.	2
19	Вікові біомеханічні особливості формування постави. (рівень А Б С Д)	2
20	Геометрія мас тіла, поняття про соматотип та конституцію в біомеханіці. (Пікнічний ендоморфний Атлетичний мезоморфний тип Астенічний екторморфний тип)	2
21	Біомеханічні методи визначення загальної густини тіла. Поняття про денситометрію. (кінантропометрія Денситометрія)	2
22	Біомеханічні аспекти порушення постави. (кіфозна лордозна рівномірна постава)	2
23	Диференціальна біомеханіка як окремий розділ.	2
24	Поняття про руховий вік, рухові перевагонадання, рухову асиметрію.	2
25	Вікові особливості розвитку рухових здібностей: сила, витривалість, швидкість, спритність, гнучкість.	2
	<i>Усього годин</i>	50

VI. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

- не передбачено навчальним планом.

VII. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

не передбачено навчальним планом.

VIII. ТЕМИ САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1		
1	Механічні властивості кісток і суглобів	4
2	Система відліку відстані та часу	4
3	Просторові характеристики	4
4	Координати точки, тіла та системи тіл	4
5	Часові характеристики	4
6	Темп та ритм рухів у спортивній біомеханіці	4
7	Просторово-часові характеристики	4
Модуль 2		
8	Швидкість та прискорення точки тіла	4
9	Дослідження показників статичної стійкості тіла людини при виконанні фізичних вправ	4
10	Динамічні характеристики тіла людини та її рухів	4
11	Інерційні характеристики	4
12	Маса тіла. Центр маси тіла	4
13	Силові характеристики у спортивній біомеханіці	4
14	Внутрішні і зовнішні сили	4
<i>Усього годин</i>		56

IX. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ -

не передбачені навчальним планом

X. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

1. *Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності*

1) **За джерелом інформації:**

- Словесні: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint - презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

- Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
  - Практичні: вправи.
- 2) **За логікою передачі і сприймання навчальної інформації:** індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.
- 3) **За ступенем самостійності мислення:** репродуктивні, пошукові, дослідницькі.
- 4) **За ступенем керування навчальною діяльністю:** під керівництвом викладача; самостійна робота студентів; з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

2. *Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:*

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуації зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

XI. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Методи усного контролю: виступи на практичних заняттях, індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит.

Методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.

Методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю:

- виступ з основного питання;
- усна доповідь;
- доповнення, запитання до того, хто відповідає, рецензія на виступ;
- участь у дискусіях, інтерактивних формах організації заняття.
- письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи);
- самостійне опрацювання тем;
- систематичність роботи на практичних заняттях, активність під час обговорення питань.

Оцінювання навчальних досягнень студента під час проведення практичних занять –максимальний бал – 10 балів:

Бали	Усна відповідь	Самостійна робота	Експрес тести
2-3	студент не володіє основною програмною літературою і не вміє грамотно використовувати наукову термінологію; не може достатньо повно і правильно відповісти на поставлені питання; допускає грубі принципи помилки при викладі матеріалу.	письмове анотування питань, що виносяться на самостійне опрацювання	45-46% правильних відповідей

3,5-5	має достатній обсяг знань в рамках освітнього стандарту, але допускає помилки при його викладі своїми словами; студенту важко підтвердити відповідь конкретними прикладами; слабо відповідає на додаткові питання; виявляє здатність під керівництвом викладача; виправляти погрішності, допущені у відповіді, вирішувати типові задачі, орієнтуватися в базових теоріях дисципліни	виокремлення головних і другорядних питань, складання логічних схем	57-67% правильних відповідей
5,5-7	без особливих утруднень відповідає на питання; викладає матеріал з використанням необхідної наукової термінології, не допускаючи серйозних помилок; легко усуваються окремі неточності з допомогою навідних запитань; вміє застосовувати отримані знання на практиці для вирішення навчальних завдань	опрацювання не менш трьох літературних джерел з аналізом і власними висновками	68-78% правильних відповідей
7,5-8	виявляє засвоєння всього обсягу програмного матеріалу поточного та попередніх занять; вміє виділяти в ньому головні положення і осмислено застосовувати отримані знання на практиці; не допускає помилок при відтворенні матеріалу; чітко відповідає на питання відтворюючого характеру.	підготовка доповіді, або захист реферату з опрацюванням не менш шести літературних джерел	79-89% правильних відповідей
8,5-10	глибоко вивчив основний навчальний матеріал і додаткову літературу з теми поточного та попередніх занять; послідовно і логічно правильно уміє викладати матеріал, використовуючи при відповіді приклади, ілюструючи основні теоретичні положення; вичерпно відповідає на поставлені видозмінені питання, які не мають прямої відповіді в підручнику, із залученням знань інших дисциплін; уміє надавати аргументоване обґрунтування зв'язку досліджуваних питань з іншими розділами дисципліни; розбирається в складних наукових проблемах, вирішує нестандартні завдання, уміє вести діалог з викладачем.	створення мультимедійних презентацій з певної теми, підготовка кросвордів з даної теми.	90-100% правильних відповідей

До **2-х балів** ставиться студентіві, який робить вдалі доповнення протягом практичних занять з певної теми модуля, виправляє неточності, однак при цьому індивідуально не виступає з окремих питань.

ХІІ.ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ.

Модульний контроль

Модульний контроль проводиться на останньому занятті модуля. Тривалість виконання модульних контрольних завдань не повинна перевищувати двох академічних годин.

XIII. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

№	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Тематична атестація	10	3	30
2.	Виконання завдання з самостійної (доповіді)	5	3	15
3.	Модульна контрольна робота	25	1	25
4.	Реферат	30	1	30
<i>Максимальна кількість балів 100 – залік</i>				

XIV. Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		<i>для екзамену, практики</i>	<i>для заліку</i>
90 – 100	A	відмінно	зараховано
81 – 89	B	добре	
75 – 80	C		
70 – 74	D	задовільно	
60 – 69	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
0 – 34	F		

XV. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Опорні конспекти лекцій; навчальні посібники.
2. Робоча програма навчальної дисципліни; програма навчальної дисципліни.
3. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
4. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
5. Завдання для комплексних контрольних робіт з навчальної дисципліни «Біомеханіка».

XVI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Носко М.О., Біржатий О.В., Гаркуша С.В., Біржата І.А. Біомеханіка фізичного виховання і спорту: Навчальний посібник для студентів спеціальності «Фізичне виховання». – К.: «МП Леся», 2012.-287 с.
2. Носко М.О., Гаркуша С.В., Біржата І.А. Метрологічний контроль у фізичному вихованні і спорті. Навчальний посібник для студентів «Фізичне виховання». – К.: «МП Леся», 2012. -264 с.

3. Колумбет О.М. Теоретичні і методичні основи обробки та аналізу результатів досліджень у фізичному вихованні та спорті: Навчально-методичний посібник. – К.: РВУФК, 2013 – 88 с.

Допоміжна:

1. Зацюрский В. М. Основы спортивной метрологии. — М.: Физкультура и спорт, 1979. — 152 с. [Електронний ресурс] - <http://www.twirpx.com/file/827054/>
2. Платонов В. Н. Общая теория подготовки спортсменов в олимпийском спорте / В. Н. Платонов. — К. : Олимп. лит., 1997. — 584 с.
3. Энока Р. М. Основы кинезиологии / Энока Р. М. — К. : Олимп. лит., 1998. — 408 с.
4. Ахметов Р.Ф. Біомеханіка фізичних вправ: навчальний посібник. - Житомир: Житомирський державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2004. - 124 с.
5. Андреева Р. Біомеханіка і основи метрології: [навчально-методичний посібник / для здобувачів ступеню вищої освіти “бакалавр” денної та заочної форм навчання спеціальностей 6.010201. Фізичне виховання.

Інформаційні ресурси

Сайт ВСП «Олімпійського фахового коледжу імені Івана Піддубного НУФВСУ»
- <https://olimpic.college/navchalno-metodychna-literatura/>